

157

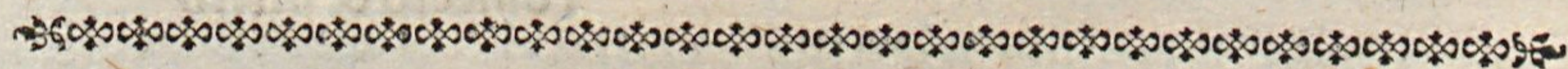

ANDREÆ-HENRICI Bucholtz
 art. M. Philos. Pract. & Poës. Profes-
 foris publici

ORATIO PANEGYRICA
 DE
 PRINCIPIO
 FIDEI CHRISTIANÆ.

Habita

V. Eid. Novembr. An. clō lōc XLIII. in Templo Collegij,
Cum ei SS. Theologiae Professio publica, in incluta, qua
 RINTELII ad VISURGIM est, Academia Holsato-
 Schaumburgica extra ordinem deman-
 daretur.

Rintelij ad Visurgim,
 Typis exscripsit PETRUS LUCIUS, Typographus Academicus,
 ANNO clō lōc XLIII.

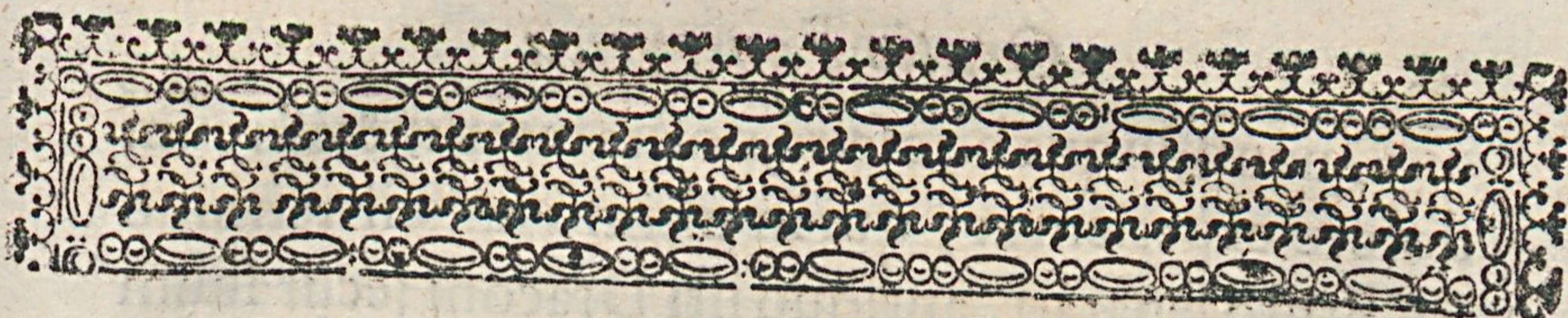
Illustrissimo & Generosissimo Domino,
DN. JOANNI Grenstierri
A X E L I I F I L I O

Regiæ Majestatis & Regnorum Sveciæ Se-
natori & Cancellariæ Consiliario eminentissimo,
nec non apud pacis tractationem in Germania Le-
gato supremo, Baroni in Rymitho / Domino in
Rieholm / Hörnungsholm & Tullgarn / c.
Domino & Patrono meo beni-
gnissimo.

*Hanc Orationem inauguralem, subjecla
mente & manu in felix Novi Annæ
augurium*

consecro & offero

Andreas-Henricus Bucholtz /
SS. Theol. nec non Philosoph.
Moraliæ Poët. Prof. Publ.

Oratio Panegyrica.

De

PRINCIPIO FIDEI
CHRISTIANÆ.

Magnifice Domine Rector & Procancellarie.

VIRI

Admodum Reverendi, Consultissimi, Clarissimi, Excel-
lentissimi, Doctissimi.

Et tu nobilissima & Eruditissima Studiosorum Corona.

Uanti nostra intersit, nosse
indubitata, & omni exceptione
majora sapientiæ cælestis ORA-
CULA, è quibus ista salutariter di-
scimus, quæ humanum genus,
Protoplastarum lapsu in damnationis barathrum
præceps datum, erigunt, & ad amissam felicitatem
reducunt; imò, quæ nostram nobis miseriam & ægri-
tudinem spirituales monstrant, & huic tam le-
thali animæ vulneri medicinam parant, vires instau-
rando, tum MENTIS, quâ DEUM cognoscimus, tum
VOLUNTATIS, quâ ipsi præstamus obsequium.

A 2

Quanti

Quanti, in quā hęc scire, nostra interfit, & isti cum dolore experientur, qui in ultimo iudicii termino à Christo separati, antiquo isti Draconi jecur suum & omnia membra dilanianda submittere cogentur: & hi cum gaudio percipiunt quotidie, quorum inconcussa fides verbo DEI nixa, servatoris sui vulneribus ita se involvit, ut in iis omnem suam medicinam, omnem opem, omnem salutem unicè sitam esse, & fateatur & sentiat. Quemadmodum enim istos, quorum omnis labor, & industria in rerum cognitione posita est, suum prius principium fixum scilicet & æternum NATURÆ statutum, cognitum habere oportet, quam corporum sive simplicium sive mistorum qualitates, vires, naturas, perspicaci mentis acie contemplari. Et sicut, qui morbo lethali conflictantur, spem pristinae sanitatis concipere nequeunt, nisi monstrato prius Medico, cujus auxilio & ope vis morbi pellatur. Ita de salute nostra æterna solliciti esse non valemus, si ne principium quidem nobis sit cognitum, cujus svasu & ductu perniciem effugere datur, & ab exitio salvum esse; imò, si ægritudinem & miseriam nostram ipsi nondum habeamus cognitam & perspectam. Ita autem vitio naturæ, proh dolor! depravati sumus, ut in extremo mortis articulo constituti, ne morbosos quidem nos senti-

De Principio Fidei Christiana.

5

sentiamus nec sentiremus unquam, nisi Oraculi di-
vini Speculum, Legem DEI intuentes, quatum à sa-
lute & sanitate simus dejecti, Spiritus Sancti admo-
nitione cognoscamus. O nos miseros! quoties nobis
sumus relictī. O nos cæcos! quum luce ista, quæ bea-
tis de super affulget, destituimur. Tantum enim ab-
est, inbecillibus istis & fractis viribus, quas post la-
psum habemus reliquas, salutem nostram procura-
ri, ut potius in extremam impietatem nos dejiciant,
& rudi intellectus penicillo, sub isto schemate Deum
nobis pingant, quod à DEI optimi natura penitus
abhorret. Quisquis autem meliora sibi de se polli-
cetur, ethnicorum quæso infandos errores revolvat.
Proh Deum immortalem! quanta ibi cœcitas, quam
immensa perversissimarum de DEO opinionum se-
ges; quam hac vice demerere, vel ob oculos saltim
vobis sistere si vellem, vereor, ne dies prius quam di-
cendi materia deficeret. Quis enim est nostrum, Au-
ditores, cui iste Saturnus, Jupiter, Neptunus, Pluto,
Mercurius, Mars & alii vix in numerum redigendi
ethnicorum Dii, dum in vivis essent, omnes scelera-
tissimi partim infanticidæ, incestuosi, Adulteri,
Scortatores non sint auditi & in Poëtarum scriptis
lecti? Ita nimirum sibimet lapsus fuit, post lapsum,
Mens hominis perversa, ut, quò deteriora, quo ab-

A 3

fur-

surdiora somniaret & statueret mendacia, eò per-
 spicacior haberetur & felicior, usque adeò, ut non
 antè Deos fingere desisteret, quam ulla creaturarum
 forma esset residua, cui divinitas tribueretur. Ne-
 que enim, Deos facere, qui aliquando hominum
 monstra fuerant, eisq; scorta sua assignare, satis erat
 malitiæ hominum, nisi & brutis animantibus, Bo-
 bus, Capris, Cervis, Volucris, quin & insectis, ser-
 pentibus, vermiculis; imò & rebus sensu omni caren-
 tibus, arboribus, lapidibus, stipitibus, alliis & cepis
 (& quibus non?) cultum soli vero Deo debitum spon-
 tè obtulissent; ut ita non abs re de ista hominum in-
 Diis fingendis perversitate queratur Apostol⁹, quod,
 dum suis viribus, sui intellectus lumine DEI verita-
 tem inquirere laborarunt, *stulti sint facti, & insipiens
 ipsorum cor obscuratum sit ita, ut incorruptibilis Dei glori-
 am mutarent in similitudinem imaginis corruptibilis ho-
 minis, & volucrum, & quadrupedum, & serpentium.* Et
 ita quidè ipsos errare & fædè labi necessum erat, quòd
 fundamento destituerentur, quò niti debuerant &
 hanc scientiæ divinarum rerum structuram firmare.
 Inconstanti enim dubitationis vento in mari variarū
 opinionum circumagitabantur ita, ut, ubi consisten-
 dum, ubi anchora jacienda, ubi portus inveniendus
 esset, prorsus ignorarent. Equidem Cœli illud admi-
 randum

Rom. I.
 v. 21.
 & seqq.

randum opus intuebantur, ibiq; numinis alicujus su-
premi Majestatem ceu in Aula sua dominari, & in o-
mnia inferiora imperiũ exercere, rationib⁹ non con-
temnendis conjecturare poterant. Temporũ enim
vicissitudines, rerum omniũ non minus sapiens pro-
ductio, quã prudens conservatio, & alia omnipoten-
tis Naturæ superioris indicia facile evincunt, non ca-
su fortuito fieri, quę ortus & interitus sui vices, modo
à natura constituto explent: ut, si vel unam Solis lu-
cem, quæ totum hoc universum à tenebris vindicat,
consideremus, quis eò dementiæ progredetur, ut
hoc tantum opus alii, quam Numini isti adscriberet,
cujus immensa potentia angusti intellectus nostri
captum longè superat? Hoc enim est, quod Apосто-
lus testatur, *DEI tum invisibilem essentiam, tum infini-*
tam potentiam & divinitatem è mundi creatione & in-
telligi & conspici. Verum quis ille sit Deus, & quomo-
do coli à nobis velit, id mens nostra amplius non
perspicit, postquam acies ipsius peccati tenebris est
obfuscata. Terrenis enim adhærescimus, nec in illos
clarissimi solis divini radios caliginosis oculis nostris
intueri possumus, nisi perspicillo scripturæ sacræ ad-
hibito, quod ea omnia clarè nobis & perspicue sistit,
quæcunque de essentia & voluntate Dei ad salutem
æternam nobis scitu sunt necessaria. Ea propter hoc
scri-

Rom. I.
v. 20.

scripturæ unico, & non alio perspicillo uti in spiri-
 tualibus parest, si æquè esse Christiani, quam videri
 velimus. Verum & hic suam potentiam veritatis
 hostis Diabolus exserit, dum hominum animos opi-
 nionibus falsis fascinat, & à verbi divini puritate,
 modò ad raptus & revelationes peculiare, modò ad
 commenta hominum abripit, ut scripturæ sacræ au-
 toritatem vel nihili pendant, vel mortalium libidini
 subjiciant, è cujus præscripto & arbitrio ejus robur
 & existimationem metiuntur. Hoc est illud validis-
 simum Cacodæmonis telum, quo veram hæctenus
 Ecclesiam audacissimè impugnavit, & ipsius com-
 modo & incremento immane quantum obstitit.
 Tanto igitur cautiore hac in re nos esse oportet,
 quanto acrius salutis nostræ hostem in id incumbe-
 re videmus, ut hoc salutare & unicum fidei nostræ
 fundamentum evertat, & omnem simul futuræ bea-
 titudinis certitudinem è manibus nostris eripiat.
 Cum igitur ab Amplissimo hoc Academiae nostræ
 Collegio nominatus, & à Clementissimâ Comite &
 Domina mea, Illustrissima Comite & Domina, Do-
 mina ELISABETHA, Comite Holsatiæ Schaum-
 burgi & Sternbergæ, Domina Gehmæ & Bergæ, na-
 ta Comite & nobili Domina de Lippia &c. constitu-
 tus & jussus sum, ut juxta cum Philosophicis studiis,
 ad quæ

De Principio Fidei Christianæ. 9

ad quæ ordinaria professione sum obstrictus, etiam in Theologicis, quantum Spiritus Sancti gratia clementer largita fuerit, studiosam juventutem legendo & disputando informem; constitui apud me prius, quam lectiones meas publicas incipio, de vero & unico Fidei nostræ fundamento & principio, tum quomodo circa illud heterodoxi peccent, tum de eodem orthodoxi rectè sentiant, hac oratione, simplici stylo differere; Quod dum facio, peto à vobis Auditores, ut benevolentia mihi vestra usurâ hujus horulae spacio frui permittatis.

Principio autem isti, qui in regenerationis lavacro apud Christum nomina sua sunt professi, in eo conveniunt omnes, quod principium salutis nostræ primum, aliud non ponunt, quam Deum; hunc Dominum suum, fideiq; suæ & religionis Moderatorem non possunt non agnoscere; Isti enim potius stolidi quam absurdi, amentes quam errantes sunt habendi, quicumq; solem sine solis luce, hoc est, extra Deum divina, extra Spiritus Sancti dictamen cœlestia quærere fuerint ausi. Et sanè, non his tantum, qui Christum ceu Dei filium colunt, certissima hæc sententia est; sed & Mahometistæ, & saniores ethnici omnes, qui summum bonum à malitia, perfectionem ab inbecillitate, Deum à Diabolo, vel solius rationis du-

B

Qu

Epiphan.
lib. 2. tom.
2. hæres.
46.

Cultu & dictamine distinguere non prorsus sunt inepti, idem nobiscum fateri non dubitant. Equidem Manichæorum impietas & rabies duo inter semet pugnancia, utraq; tamen valida utraque æterna principia; unum optimum & Lucem, alterum pessimum & Tenebras, unum beatitudinis, alterum infelicitatis & miseræ nostræ causam, ex astuti Dæmonis, sibi cultum quærentis inspiratione fingebat: quam perverſam religionem cum ethnicis nonnullis communem habebant, sub hoc discrimine, quod hi utrumq; cultu divino prosequendum negarent, isti statuerent: Bonum quidem, ut felicitatem non largiretur tantum, sed & diuturnam esse & perennem vellet: Malum verò, ne infortunio mactarentur, quod certo certius futurum existimabant, si despectui haberetur, & honore, ut putabant miseri, digno non afficeretur: non secius, quam Viatores, ut iter tutum habeant, non probis tantum, sed & latronibus, si eos comites nacti fuerint, omni officiorum genere paratissimos se sistunt; illis, ut defendantur, his ne lædantur, utrisque ut extra periculum mancant, & quod in votis habent, ad lares suos incolumes revertantur. Verum ut ut ista stultissimè credere & asseverare non verebantur, ethnici, Manichæi tamen veram salutis suæ & felicitatis rationem optimo isti tribuebant

Prin-

Principio, bonorum largitori unico. Quamobrem cum in eo, ut dixi, salutis nostræ Principio primo Christiani omnes consentiant, hic aures vestras, Auditores, prolixo sermone non detinebo, id potius acturus, ut ob oculos vobis ponam, quidnam illud sit, quod tanta inter Christianos jurgia, tantam contentionem excitet, faciatq; , ut discrimine hoc salvo & superstitè, inter se transigere, & ceu spirituales fratres placidè convenire nunquam possint. Hæc verò potior causa nulla est, quam quod de Medio, quo DEUS fidem nostram stabiliri, quo niti eam voluit, diversas opiniones fovent, vel, ut clarius dicam: quod de isto inter ipsos Principio non convenit, quod Deus ceu fundamentum & regulam omnium & agendorū & credendorum constituit. Hæc omnis contentionis, omnis dissensus unica, certè potissima causa est, & omnium, quibus Ecclesia tantum non opprimitur, calamitatum lerna, adeò, ut, quidquid de Pandoræ pixide pestilentissima Poëtæ sunt fabulati, de hac opinionum varietate multò rectius dicatur, quam infensissimus hostis noster mundo eam ob causam immisit, ut non tantum Christianorum, ejusdem Patris filiorum animi in diversas partes distraherentur, & concordia nexus, quos tam anxie Salvator nobis commendavit, rumperentur, sed ipsa

Dei Ecclesia in tot partes scissa, circa veritatem, quin & salutem æternam naufragium faceret, & hac amissâ, juxta cum damnatis spiritibus, æternis flammis ustularetur. Et sanè, quæ unquam cacodæmoni fuisset aptior via & apertior, qua adoriri Ecclesiam, & in perniciem secum trahere felicius posset, quam si ab isto principio & medio seducat homines quo amisso omnis salus & felicitas simul concidit & expirat? Noverat autem astutissimus ille nocendi artifex, in verbo divinitus patefacto, & singulari DEI providentia in litteras redacto, omnia ista contineri, quæ & simpliciter credi à nobis, & vitâ piè exprimi DEUS jussit: Quapropter, si istum, pretiosissimum thesaurum vel omnino vanum, vel suspectum saltem, dubium & vilem reddere nobis posset, facile videbat futurum, ut & animis nostris veritas eriperetur, & salus hominum æterna proderetur. Quemadmodum autem merces suas falsas impostores nobis obtrudere non possunt, nisi speciem bonitatis mentiantur; ita & Diabolus errores suos fucò quodam splendido & singularem quandam sanctimoniam præ se ferente oblini, ut hominibus sibi suoque cerebro fidentibus, vel ceu ipsum DEI verbum, vel verbo isto pretiosiores perfectioresque appareant. Hoc glaucomate Schwenckfeldianis,
Liber-

Libertinis, Anabaptistis, aliisque fanaticis hominibus imponit Diabolus, dum ad sacrarum scripturarum contemptum eos abducit, quas hoc colore iis depingere solet, ac si litteræ sint occidentes, mutæ, impotentes, quibus nulla insit vis, nulla efficacia hominem ad salutaria suscitandi. Hac impudentia & impietate pleni, non possunt non ridere eos, qui in istis vitam æternam quærunt. Clamitant enim, se, non quod in faba pueri, sed longè præstantius invenisse, quod ad cœlestia gaudia hominẽ deducat; spiritum nempe efficacissimum à Deo sibi desuper immisissum, cujus instinctu & potentiâ, omnium eorum accuratam habeant cognitionem, quæ Christianis scitu sunt necessaria; quinimò se à spiritu sancto totos duci, totos illustrari; hoc duce, hoc auspice se cognoscere ea, quæ nulli aliàs hominum nota sint; se enim non informari litteris inanibus, scriptis ab inobediẽte Mose, adultero Davide, fœneratore Matthæo, abnegatore Petro, persecutore Paulo; sed revelationibus spiritus sancti immediatis se doceri ita, ut Numen istud supremum ad aures usque suas se demittat, & religionis fideique arcana præsens loquatur. Hunc esse ipsum spiritum qui vivificet, scripturam autem litteram istam, quæ occidere ab Apostolo dicatur. Verum, quam miserè errent isti, ^{2. Cor. 3} quod ^{v. 6.}

quod sepositâ clarâ Dei voce fallacissimi spiritus colloquia sectantur, & ab isto immediatè informari cupiunt, irreparabili suo damno experiuntur. Quam primum enim persuaderi sibi patiuntur, Scripturam Sacram inbecilliolem esse, quam ut hominis salutem promovere, Dei gratiam & favorem conciliare, ejus essentiam & voluntatem manifestare, nos non vitam nostram fidemq; informare satis possit; omnem fenestram, omnes portas Diabolus habet apertissimas, per quas ad istiusmodi homines introire, & quæcunq; vult, ipsis imaginari, rebusque fallaciis instillare quam facilimè potest. Neq; enim sub specie Satanica ipsos primum aggreditur, sed in Angelum Lucis se transformat, quin sub ipsius sanctissimi spiritus forma præsens est, auribusq; hominum suavissimâ & carni acceptissima voce insusurrat, quam facilis, quam expedita ad salutem via sit, postquam satisfactione per Christum impletâ, repagulum sit fractum, ambages sublatae, difficultas remota, hostis oppressus, potentia nostra roborata, & felicitas nobis gratis data. Ita ad securitatem homines pedetentim allicit Cacodæmon, ut pro ludo quasi & joco habeant rerum sacrarum tractationem, scripturam pro ludibrio, ut neq; divina neque humana jura amplius curent, quidquam sed *mente simul & voluntate occæ-*
cati,

cati, quidquid carnis libido svadet, quidquid sensuum urget appetitus plenis venis sequantur. Sed hoc maximè in iis detestandum est, quod scelera sua non aliter volunt reputari, quam DEI ipsius opera & iusta. Si quis enim alienæ uxoris pulcritudine captus, impudicissimo erga illam amore flagrat, supremo isti & castissimo Numini omnia imputat: quin sine rubore ad mulierem accedens, omni seposita verecundia fatetur, spiritum suum carnis ejus desiderio teneri; ista, non tantum non detrectat scelus, sed quasi ad divinum cultum cum Adultero ad fornicem prope- rat. Ita nimirum per scripturæ sacræ contemptum homines eò rapit Diabolus, ut scortationes, Adulteria, Homicidia, & quæcunq; scelera, etiam flagitiosissima, ceu sacrosancta habeant, & ad ea sanctissimi Numinis svasu se vocari, impudentissimo ore asserere non horreant. Hæc per astutiam suam ita disponit hostis noster, tum ut vera fides cum fructibus suis eradicetur, tum sacro sancta divina Majestas in suspicionem apud nos veniat, ipsam quoq; sceleribus & flagitiis nostris delectari. Nos autem, qui meliora è sacris litteris sumus docti, omnem meritò movemus lapidem, ne ad istiusmodi perversissima dogmata nequissimus ille salutis nostræ adversarius nos abripiat, totis viribus laborantes eò, ut in ipsa Dei veritate,

tate, quam secundum misericordiam suam in verbo suo nobis manifestam dedit, unicè acquiescamus, neq; admittamus quidquam, quanti etiam sit splendoris, si aliunde adducitur. Novimus enim, quanta severitate Deus noster jubeat, ut in verbo suo simpliciter acquiescamus, *neque vel ad dextram vel ad sinistram unquam declinemus*, sed illam insistamus viam, quâ Deo præeunte ducimur. Quapropter comminationis istius semper memores simus, qua nobis

Jos. 1. v. 7, 8. *Deus lucem gratiæ suæ matutinam denegat, si extra ejus legem & testimonium in divinis seu spiritualibus quidquam statuerimus. Perfectissima enim jussa DEI nostri sunt, nec non ejus conditionis & efficaciam, ut sufficientissimè nos instruere ad salutem possint.* His igitur solis nitendum, his unicè fides adhibenda est, in illis, quæ ad salutem nostram faciunt, usque adeò, ut & *Angelus de cælo pro anathemate sit habendus, si alia nos doceat*, quam quæ in verbo suo Deus nobis tradidit. Quid ergo revelationes novas expectemus, ubi revelata dudum sunt omnia, quæ scire nostra interest? Quid spiritum loquentem desideremus alium, ubi summus ille spiritus DEI omne salutis negotium planè nobis est loqvutus? Quin potius memores simus divitis illius epulonis, qui, cum pro sceleribus suis meritas in inferno pœnas lueret, & ab Abrahamo hoc

Luc. 16. 27. seqq.

Esa. 8. 20.

Psal. 19.

v. 8.

2. Tim. 3.

15.

Gal. 1. 8.

Luc. 16.

27. seqq.

hoc tandem impetrari optaret, ut ex beatis manibus quidam ad fratres suos mitteretur, qui ipsis & infandos æterni supplicii cruciatus indicaret, & ad rectam vivendi viam eos induceret, tale responsum ferebat: Habent Mosis & Prophetarum salutaria scripta, ex his informari se patiantur, si felicitatis æternæ civitatem exoptant; quicumq; enim hisce fidem derogaverit & obsequium, is ne quidem animum inducet unquam, fieri posse, ut ex morte aliquis sit resurrecturus. I nunc, & ceu litteram mortuam & occidentem illud infectare, unde vita tibi & salus æterna expectanda est; I nunc, & fallacissimorum spirituum colloquiis & responsis innitere à quibus ad scelera & flagitia, quin ad furiarum societatem, tanquam ad matationem bos deducaris. Verum ad hanc perversam mentem ipse forsan Apostolus viam tibi sternit, dum *spiritum vivificare, litteram verò occidere* fuit confessus. O commentum impudens, ô plus quam diabolicam calumniam! Quis enim sibi persuaderi patiatur, Apostolum hic pedibus conculcasse scripturam, quam alibi supra astra extulerat? & Dei verbum hic pro littera mortua & occidente habere, cui tantam assignat efficaciam, ut scribere non vereatur, *eius ope hominem plenè informari ad salutem, quin & perfectum reddi, & ad omne bonum opus instructum?* Neq; igitur

2. Cor. 3.
v. 6.

2. Tim. 3.
v. 16, 17.

C

igitur

igitur per litteram, universum DEI verbum, neq; per spiritum, aliquem extra scripturas loquentem intelligit, sed instituit comparationem inter Testamentum Vetus & Novum, sive, quod idem est, inter Legem & Evangelij Doctrinam, ita, ut Legem, quod gratiam se implendi nobis non adfert, sed transgressores (omnes autem tales sumus) æternis pœnis adjudicat, dicat occidere; Evangelium autem, quod DEI favorem & satisfactionem Christi nobis offert, & ita spiritum largitur DEO obediendi, vim in se vivificandi continere & reapse eandem apud nos exercere, haud immeritò creditur.

Sed hæc omnia nobis forsitan planiora sunt, quam ut prolixam expositionem efflagitent, cum in eo Christiani reliqui omnes conspirare videantur, Sacram Scripturam DEI verbum esse, & à DEO coelitus nobis revelatum, ut fidei & religioni nostræ fundamentum præbeat. Certè hanc firmam & fixam sententiam omnibus Christianis esse oportet, quicunque è scriptura fidei suæ robur petere & conclusiones suas firmare consueverunt. Verum enim verò tanta hic apud multos perversitas, tanta impudentia occurrit, quæ sine horrore recenseri vix potest, & quod maximè est dolendum, illi ipsi hujus impietatis rei sunt, qui sibi solis Ecclesiæ nomen venditare, & pro legitima.

legitima & sanctissima Christi cohorte se gerere audent, ut pro abominatione etiam, diris omnibus devovenda habeant, qui ab immundâ ipsorum Sodoma exire properant. Quos hîc digito monstrem, planum est: Quis enim istas pontificiorum furias ignorat, quibus in scripturam sacram debachantur, quoties ejus vi & robore premuntur? Equidem non sum nescius, quam impudens, dum hæc assero, calumniator habear ab illis, qui in Pontificis Romani decretis acquiescunt, dum mendacii me insimulant & atrocissimæ injuriæ reum peragunt, quâ sanctissimam Petri naviculam me afficere, quin & in sacrosanctam Imperatoris nostri Majestatem [quam subjectissimè veneror] ore sacrilego me peccare clamitant, quod talia istius Ecclesiæ Doctoribus religiosissimis affingere, juxta cum aliis meæ farine hominibus, nihil me pudeat, quæ in mentem ipsis nunquam, ne perferim venerunt. Et sanè, nunquam negatum ibo, ipsos, quoties salva religione sua & Pontificis auctoritate possunt, omni conatu in id laborare, ut sacrarum litterarum observantissimi habeantur. Quis enim dulcem istam Cardinalis & Jesuitæ Bellarmini fistulam non deprædicet, qua hanc nobis suavissimam exhibet cantilenam; *Propheticos & Apostolicos libros juxta Ecclesiæ suæ mentem, verum Dei verbum esse, &*

Bellarmin.
lib. 1. de
verb. Dei
cap. 1. & 2.

Tom. 1.
col. 68.

lib. 8. de
analyt. fi.
dei. cap. 4.

lib. 1. Hieron.
rar. Eccl.
cap. 2.

lib. 3. cont.
Brent.

certam ac stabilem regulam fidei. Item : Hac Scriptura nihil esse certius, nihil notius, cum regula credendi non solum sit certissima, sed tutissima quoque, ut profecto sanus non sit, qui eam neglexerit, cuius scriptores sacri, ipsius Spiritus Sancti calami recte dicantur. Eandem, sub Elavi veste, Jacobi vocem emittit Gregorius de Valentia, dum fatetur, lumen revelationis (quod scriptura est) summum esse & ultimum principium. Et alio in loco perhibet, Scripturam Sacram sonorum Dei esse verbum. Ita eos fictè loqui docuit, nullis quam Jesuitarum societati magis probatur Tridentinum Concilium, quod in primo quartæ sessionis decreto anathemate ferit omnes, qui Veteris & Novi Testamenti libros quoscunque, pro sacris & canonicis non susceperint. Hanc sane ipsorum faciem externam si spectes, videntur esse quantivis pretii, verum, quantum ab hoc fuco Mens ipsorum discrepat, vel ex eo judicatu est facile, quòd Scripturam Sacram modo obscuritatis arguunt & imperfectionis, modo omni autoritate quoad nos destitutam esse, censeant. Ita enim Pighius scribere non dubitat : Scripturam Sacram ex se ipsa aut suis autoribus nullam autoritatem apud nos habere, nisi ab Ecclesia accepto veritatis testimonio. Cardinalis Hosius non minore eam afficit injuria, dum hæc asserit : Revera, inquit, nisi nos Ecclesiæ doceret autoritas, hanc Scripturam

ram esse *Canonicam*, per exiguum apud nos pondus haberet.
Gordonus Huntleus, his longè audacior, omnia Tri- controv.
2, cap. 16. dentino Concilio Scripturam debere putat, quid-
quid habet certitudinis. Hæc enim alicubi habet:
Constat, Scripturam Canonicam suum robur & authorita-
tem accepisse, non ab approbatione primitivæ Ecclesiæ, sed
potius ab approbatione subsequentis, imò etiam presentis
Ecclesiæ, nimirum Concilij Tridentini. Omnes tamen
Scripturæ contemtores insolentia sua superasse Ca-
ranza videtur, qui in prima controversia hæc evo-
luit: *Primum principium certum infallibile, ex quo po-*
test demonstrari, aliquid esse verum & indubitate tenen-
dum in fide & religione Christiana, est SINE ALIQUO
SCRIPTO (hoc est, sine Scriptura Sacra) *Ecclesia-*
stica traditio, & universalis Ecclesiæ communis definitio.
Sed ne nos lateat, quid per Ecclesiam velint
intelligi, sciendum est, non congregationem fide-
lium, nec omnes seu plurimos eorum Doctores, sed
unicum & solum Papam Romanum in hoc casu pro
Ecclesia ab ipsis haberi; ad hunc omnia rejiciunt,
quidquid certi, quidquid veri in Ecclesia docetur.
Audite quæso inter multos alios Abrahamum Bzo-
vium, suum nobis Romanum Pontificem in suo isto
tractatu passim sic depingentem: quod sit *Catholicæ* cap. 22, 23.
fidei conditor, sacrorum dogmatum Demiurgus; Domus 15, 14, 14,
quæ columna & firmamentum est veritatis: supremus 15.

*paterfamilias; Doct̄or universi orbis, nec fallere nec falli
sciens, nec judicari à quoquam hominum potest. Verum
hæc tolerari quodammodo posse viderentur forsan,
nisi cum extremo Scripturæ Sacræ contemptu essent
conjuncta. Hæc enim tam vilis ipsis est, ut eam cum
Naso cereo, cum Regula Lesbia seu plumbea comparent;
quinimò usq; adeò, elevare non horreant, ut in sen-
sum quasi pium assumere audeant, si quis dicat; Scri-
pturam, si Ecclesiæ (hoc est, Papæ) autoritate destituatur,
non plus valere quam Æsopi fabulas; quam vocem blas-
phemam lib. 3. contr. Brentium Hosius eructat. Ita
nimirum ex hoc scripturæ contemptu animus illorum
crescebat quotidie, donec eam divinitate suâ privare,
& libidini suæ subicere, impudentissima temeritate
pergerent. Quid enim aliud sibi vult, quod Andra-
dius lib. 2. Defens. Concil. Trident: habet; Nempe
in libris istis, quibus sacra mysteria conscripta sunt, NIHIL
QVIDQVAM INESSE DIVINITATIS, quæ ad credendum
illa, quæ illis continentur, religione quadam nos constrin-
gant. Unde Coccius tantos sibi spiritus sumsit, ut ad-
sereret, Fidem nostram non dirigendam esse juxta scriptu-
ram sacram, sed scripturam sacram regendam juxta fidem
nostram. Quam buccinam cum ipso inflat Caranza,
qui in controversia secunda docet, oportere Scriptu-
ram sacram regulari per Ecclesiam, & non contra. Hinc
Mat-*

lib. 6.
art. 30.

Matthias Bredembach in libro de diffidiis Ecclesiæ componendis in hæc erumpit: *Neque enim scriptura, inquit, est iudex Ecclesiæ; sed Ecclesiæ est & iudex & interpres scripturæ.* Eundem Pighius errorem fovet, in libri primi capite secundo suæ Hierarchiæ Ecclesiasticæ contendens, *scripturas factas esse, non ut fidei nostræ religionique præessent, sed ut subessent potius.* Omnium tamen impudentiam superavit Noguera, qui lib. 2. de Ecclesia, hanc Christi doctrinam fuisse statuit, *ut, qui scripturæ quam Ecclesiæ plus fidei adhiberet, is ethnicus & publicanus, atque à populo Dei extraneus judicaretur.* Ex quibus omnibus, quis non capiat facile, quo loco scripturam sacram habeant pontificii? Certe, nisi mihi & omnibus rectè mecum sentientibus pro cerebro fungus est, aliter judicare non possumus, quam istiusmodi Scriptores Verbum Dei sacrosanctum tantummodo pro operculo adhibere, quo suam istam impietatem tegant, qua Divinis legibus & statutis se prorsus cupiunt exemptos; quam retinere & freno compescere amplius non possent, nisi nonnullos excitaret **D E U S** noster, qui perniciosissimo huic errorum cataclysmo ceu murus aheneus se intrepidè opponerent; ne omne Dei verbum pessumdetur & è manibus simul & animis nostris eripiatur. Quis enim non videat, hæc omnia eò dirigi, ut Pon-

tifici

tifici Romano omnis planè & absolutissima potestas tribuatur, pro lubitu in rebus sacris statuere, jubere, mutare, tollere, judicare, ita, ut nihil sit in universa Christianorum religione, quod non ab ipsius nutu vim & auctoritatem sumat. Quid enim aliud Gregorius ille septimus, alias Hildebrandus dictus, suo quæsitivo Decreto isto impudentissimo, quò jubet, *nullum librum Canonicum nos admittere & habere absq; Romani Pontificis auctoritate?* Sed ô nos miseros, ô nos nunquam felices, si ab istis nostræ fidei pendeat certitudo, quorum tanta tamq; atrocia sæpè fuerunt scelera & flagitia, ut monstra hominum & perditissimi nebulones, quin sub humana specie in carnati Diaboli, non ab hostibus, sed cultoribus suis additissimis haberentur. Tales inquam sæpius fuerunt Romani Pontifices, qui nihilo tamen minus tam firmam Spiritus Sancti cohabitationem sibi tribuebant, ut cor suum pro scrinio veritatis, vocem pro ipsius Dei oraculo venditare non dubitarent. Possemus equidem hæc omnia & rationibus & exemplis roborare tam firmis & indubitatis, quæ nullus adversariorum, quibus aliqua frons est, negare audeat, quin & ea, quæ suprà, adversus sacratissimam Verbi Divini auctoritatem ex adversariorum scriptis candidè & sincerè producta sunt, pia refutatione evertere.

Verum

Verum quia operosius utrumque est, quam ut tantillo hoc, quod nobis restat, momento præstari dignè possit, & occasio forsan dabitur, alio tempore de his ita agendi, ut & adversariorum argumenta, exactiore trutina ponderemus, & rationibus sufficientissimis sacrosanctam Scripturæ Majestatem statu-
minemus; hac quidem vice ea tangere saltim & indicare volumus, quæ vel audita, refutata satis sint & credantur, si saltem simus pii. Quis enim dimoveri se hominum commentis patiatur à saluberrimis istis Iraelis fontibus, è quibus omnis ad nos Dei cognitio, omnis salus profluit unice? Quis unius vel alterius Jesuitæ impietati credat potius, quam electo isti DEI organo, Spiritus Sancti jussu docenti: *Scripturam Sacram, & divinitus esse inspiratam, & utilem ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum injustitia; ut perfectus sit homo DEI, perfectus inquam, & ad omne bonum opus instructus.* Quis nisi tenebrarum & perditionis filius è manu libens seponat lucernam istam illustrissimam, ac lucem sole splendidiorem cum nebulis illis permutet; illam nempe lucernam, illam Scripturæ Sacræ lucem, qua Rex & Propheta David, etiamsi cum ipso DEO haberet colloquia, se tamen illustratum fatetur, & quam eidem usui Beatissimus Apostolus Petrus nobis in Epistola
D sua

2. Tim. 3.
16.

Psal. 119.
v. 105.

cap. 1.
v. 19.

sua posteriore commendat, inquit: *Habemus fir-*
miores propheticum sermonem, cui benefacitis attenden-
tes, quasi lucernæ lucenti in loco caliginoso, donec dies illu-
 Deut. 4. 6. *cescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris. Hæc sanè no-*
stra sapientia est, quam hominum, imò Diaboli falla-
ciis & sophismatibus eripi nobis non patiemur; In-
tellektus noster est, à quo, tanquam stulti & errantes
non recedemus. Quidquid enim in eo propositum
nobis est, observare & opere implere à DEO nostro per
Mosen jubemur. Quidni ergo Hoc Dei verbum sa-
lutare cum omnibus primitivæ Ecclesiæ Doctori-
bus tanquam fidei nostræ Regulam & principium
Religionis unicum suspiciamus & adoremus? Con-
tra vero, qui fidem ei & auctoritatem eripere cupiunt,
Diis manibus, Tellurique devoveamus, quod perver-
sa sua doctrina à Deo ad Idolum, à Christo ad Ponti-
ficem, a cælo ad infernum nos seducere satagunt.
 in Synopf. *Certè enim Beatus Athanasius, athleta iste Dei for-*
tissimus, non Pontificis placita, sed sacras litteras pro
certis anchoris fidei nostræ & sustentaculis habebat. Et
 contr. Eu- *Gregorius Nyssenus, in omni dogmate optimam judi-*
 nom. 1. *candirationem, non Papæ alicujus sententiam, sed di-*
 Homil. 13. *vinitus inspiratam Scripturam esse dicebat. Quapro-*
 in 2. ad *pter Chrysostomus svadet & vult, ut, quidquid hic aut*
 Corinth. *ille de rebus fidei sentiat, nihil morantes, à Scripturis omnia*
hæc

hæc requiramus. Nec dissentit Augustinus, qui cum de Baptismo cum Donatistis rem haberet, hanc tum si-
bimet ipsi, tum adversariis suis regulam figebat uni-
cam. Non afferamus, inquit stateras dolosas, ubi appen-
damus quod volumus, vel quomodo volumus, pro arbi-
trio nostro dicentes, hoc grave est, hoc leve est; sed affera-
mus divinam stateram de Scripturis sanctis, tanquam de
thesauris dominicis, & in illa quid sit gravius, appenda-
mus, imò non appendamus, sed à Domino appensare cogno-
scamus. Eandem de Sacræ Scripturæ certitudine, au-
toritate, Majestate sententiam amplexi sunt non pri-
mitivæ tantum, sed & sequentium Ecclesiarum Do-
ctores omnes, donec postremis hisce perditissimis
seculis Pontifex Romanus per sua mancipia, omnia
transcendere, neque tantum hujus orbis Principes,
Reges, Imperatores pedibus suis subjicere & concul-
cate, sed & ipsum Dei sacratissimum verbum sua li-
bidine tractare, & ad suos conatus pessimos detor-
quere, impudentissima temeritate quæreret; præser-
tim, cum essent, quorum mentes à Spiritu Sancto il-
lustratæ, impiis hisce conatibus fortiter se oppone-
rent. Eapropter vel ex ipsa novitate, dogmatis hujus
falsitas & error satis apparet omnibus, qui omnem
veritatis assensum non ejurarunt. Nos pro veritate
agnita D E O nostro clementissimo immortales agi-
mus

contr. Do-
nat. lib. 2.
cap. 6.

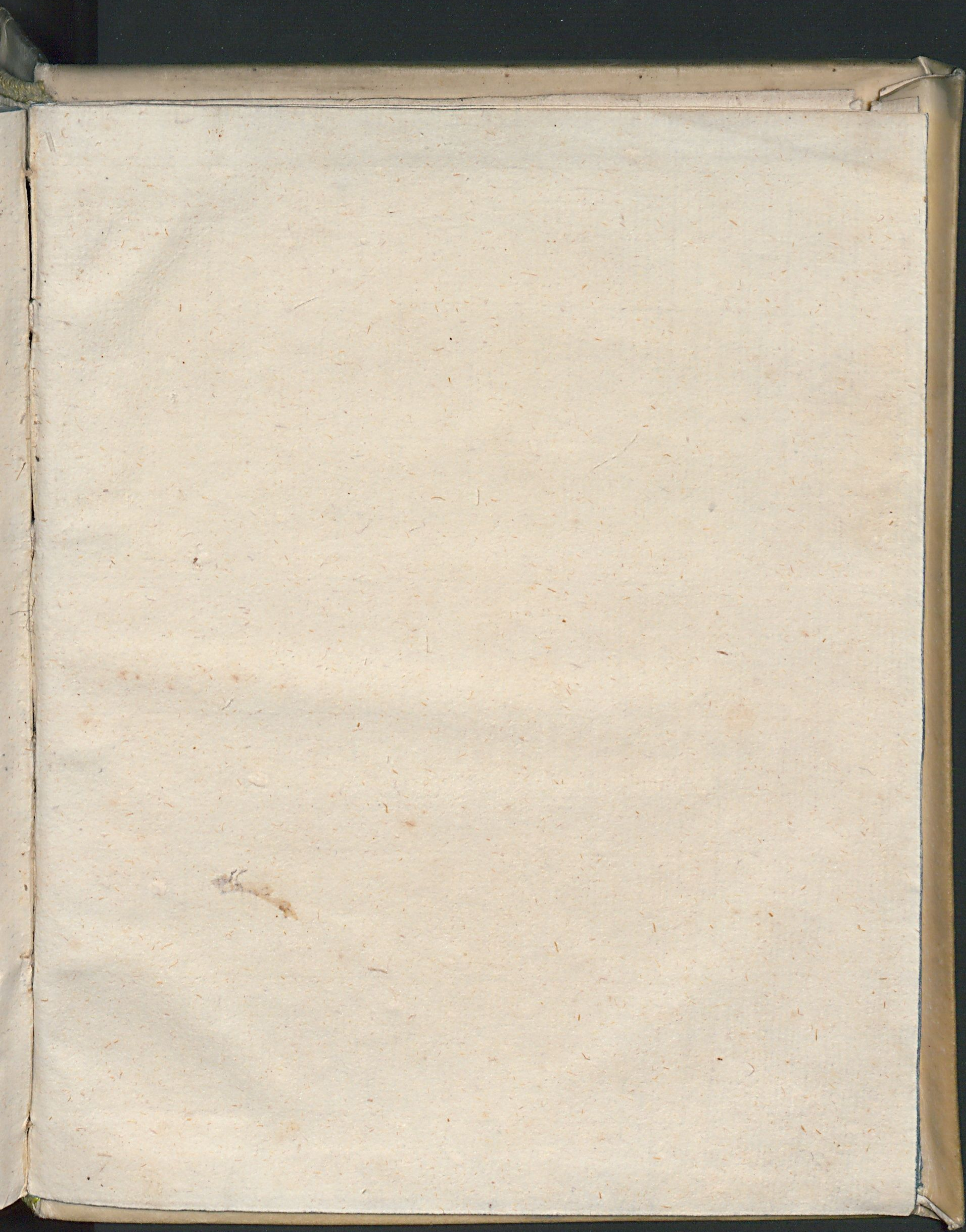

mus gratias; ille Spiritus sui sancti lumine nos porro illustret, nostraq; studia regat & moderetur, ut in veritate permaneamus & ad solius Dei gloriam ac Ecclesiae incrementum, operam & laborem nostrum impendamus. Conservet etiam & protegat Comitem & Dominam nostram benignissimam sub misericordiae suae alis; regat Consiliariorum mentem & Professorum, & Academiam nostram, agrum suum & hortum, aquam benedictionis sitientem riget, excolat, tueatur; Spiritu concordiae & pacis corda nostra, tanquam glutine & nexu indissolubili constringat, & misericordia sua omnem belli impetum a cervicibus nostris avertat, ut honorem tuum o Deus promovere, Studiosae juventutis salutem curare, & in pietatis & virtutum Christianarum officina, optima semper agere possimus. Tibi soli sapienti, soli potenti DEO sit laus, honor, gloria, & gratiarum actio, nunc & per omnia futura secula.

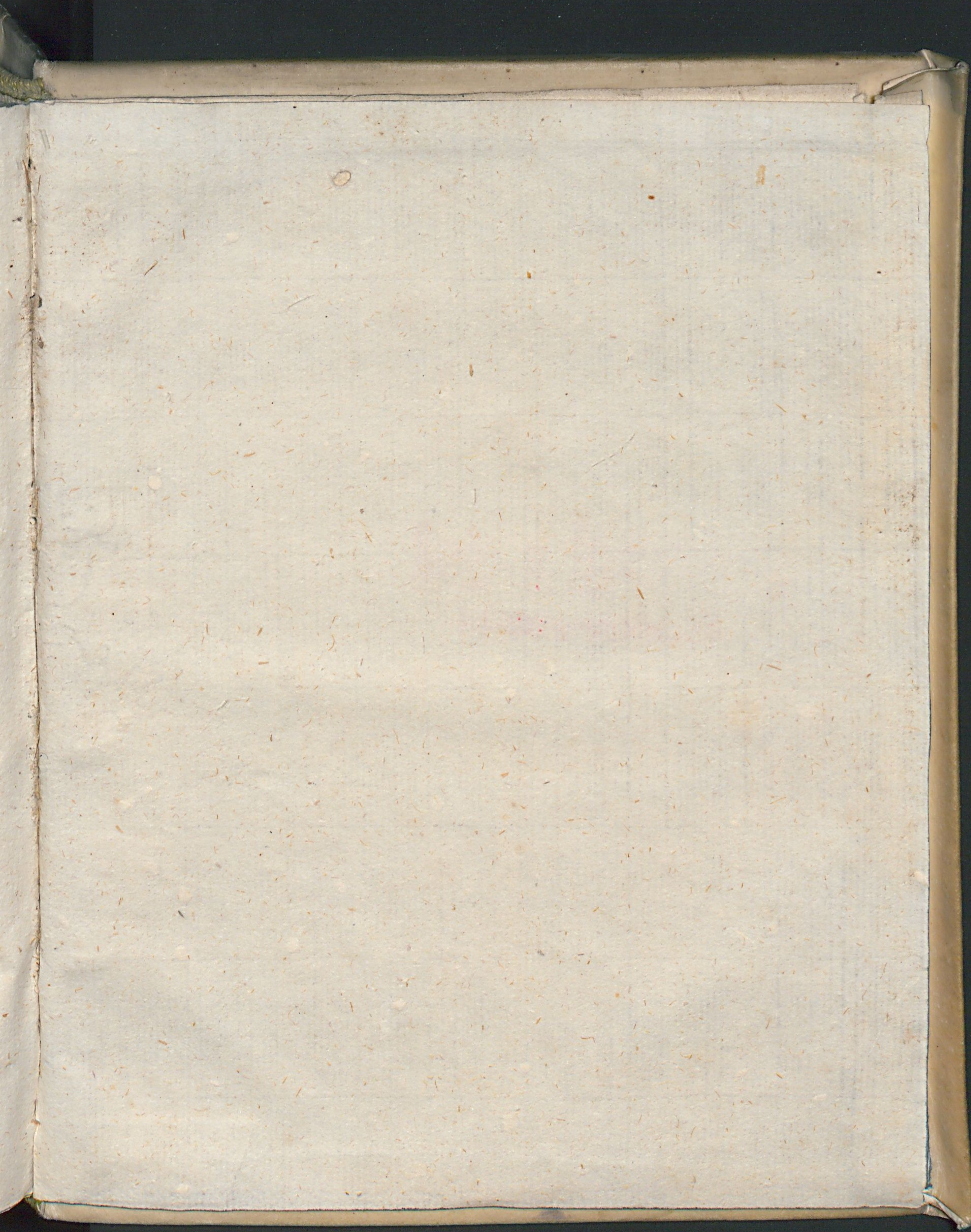
Irreperunt in auctoris absentia, vitia nonnulla, quae benevolus lector sic corrigat.

Pag. 3. lin. penult. cognoscimus. p. 4. l. pen. extremo. p. 5. l. 2. quantum. p. 12. l. 5. adveniri. p. 13. l. 19. persecutore. p. 14. l. 7. pro nos lege. nec. Leviora hic notare nolo.

F I N I S.

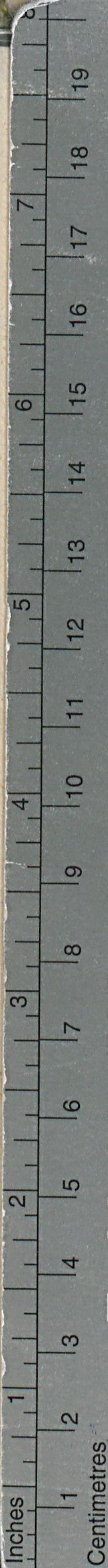

Kreis- u. Stadtmuseum
Haldensleben

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

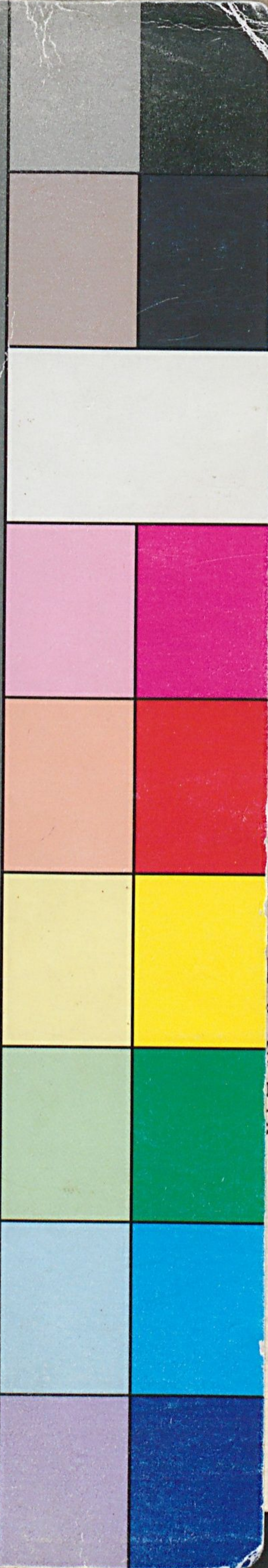
Red

Magenta

White

3/Color

Black

XVI

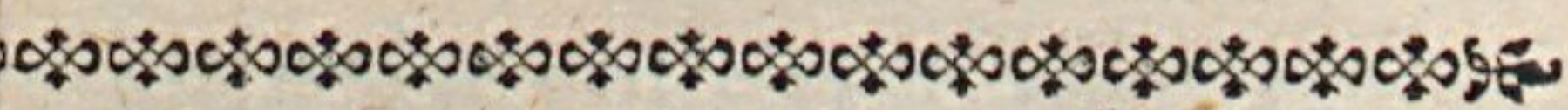
ENRICI Bucholtz
Pract. & Poët. Profes-
oris publici

PANEGYRICA
DE

CIPIO
RISTIANÆ.

Habita

lo lœc XLIII. in Templo Collegij,
professio publica, in incluta, qua
RGIM est, Academia Holsato-
extra ordinem deman-
aretur.

ij ad Visurgim,

CIUS, Typographus Academicus,

lo lœc XLIII,